Den modrozelených měst 2023

6.11.2023 - | Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

V Praze, přímo na Staroměstské radnici v Sále architektů, proběhla 19. 10. 2023 konference Den modrozelených měst 2023: Efektivní komunikace a potravinová soběstačnost. Akce, která byla jedním z výstupů projektu podpořeného Technologickou agenturou ČR, se účastnilo na 80 zástupců organizací veřejné správy i soukromých firem. Zahájení proběhlo za účasti náměstkyně primátora hlavního města Prahy Jany Komrskové, která stručně představila environmentální odpovědnost Prahy a některé konkrétní postupy komunikace této problematiky k veřejnosti.

Konference, kterou pořádala **Fakulta sociálně ekonomická (UJEP)** ve spolupráci s **UCEEB (ČVUT), KOKOZA** a **Platformou pro zelenou a modrou infrastrukturu,** poskytla pohled na dvě aktuální témata dnešní doby související s rozvojem modrozelené infrastruktury a se změnami životního stylu obyvatel a jejich zájmem zvyšovat potravinovou soběstačnost.

První část se zaměřila na komunikaci měst s veřejností při realizaci modrozelených opatření. Jak občanům vysvětlit potřebnost a přínosy těchto projektů? **Martina Sýkorová** (ČVUT) na konkrétních příkladech českých měst představila principy hospodaření s dešťovou vodou v městském prostředí. **Nicol Staňková** (ČVUT), **Lucie Povolná** a **Jan Macháč** (oba UJEP) potom ve svých příspěvcích ukázali devět konkrétních pravidel pro lepší komunikaci modrozelené infrastruktury a problematiky hospodaření s dešťovou vodou, která jsou součástí nově vzniklé publikace s názvem O*bce mluví o vodě*.

Lucie Povolná na závěr svého příspěvku shrnula důležitost komunikace pro dlouhodobě podporovaná opatření ze strany občanů: „*I ten nejlepší projekt řeší nějaké stížnosti a města musí komunikovat systematicky nejen navenek, ale i uvnitř úřadu. Během realizace projektů hospodaření s dešťovou vodou je potřeba komunikovat s různou intenzitou, zdůrazňovat přínosy individuálním občanům, použít se z marketingové komunikace a najít mluvčího, kterému občané důvěřují. Komunikaci, i když je náročná, je třeba chápat jako prevenci budoucích problémů*.“

Marek Hekrle (UJEP) poté hovořil o konkrétních příkladech realizace modrozelených opatření, na která byla zmíněná pravidla komunikace aplikována s cílem zvýšit povědomí o důvodech realizace opatření ve městě. Dokázal, že když se sejdou osoby různých profesí na místě, kde opatření mají realizovat nebo již existují, vyřeší se v relativně krátké době mnoho problémů a pochybností s realizacemi spojených.

V další části konference hovořil **Jan Kopp** (ZČU), který vyzvedl využití připravovaného katalogu a softwaru pro efektivní hospodaření se srážkovou vodou v rozvojových územích měst. **Lukáš Hanus** (Hanuska) ukázal na konkrétním příkladu možnosti zapojení aktérů do participativního plánování modrozelené infrastruktury na Seifertově ulici v Praze. Zástupkyně Magistrátu města Ostrava **Marie Tvrdá** a zástupkyně organizace MAPPA **Zdenka Kavanová** ukázaly svou spolupráci na komunikaci konkrétních opatřeních v Ostravě (např. prostřednictvím webové stránky fajnova.cz nebo podcastu Mappa vysílá). Nakonec krajinná návrhářka **Lýdia Šušlíková** představila příklady aplikace opatření dvou konkrétních obcí, přičemž poukázala na důležitost zachování tzv. „genia loci“ daného místa, které může být realizací ohroženo.

Druhá odpolední část konference navázala na téma komunikace a zaměřila se na pěstování v obcích a jeho přínosy ke zmírňování krizí a potravinové soběstačnosti obyvatel měst. Konferenci zahajovali úvodním slovem **Helena Vaňková** (MŽP) a **Dan Jiránek** (SMOČR), kteří vyzdvihli význam

městského zahradničení a potravinové soběstačnosti v českém prostředí. Cílem odborných příspěvků bylo představit potravinovou soběstačnost českých domácností a úlohu komunitních zahrad v samozásobitelství, ale i v dalších aspektech kvality života v městském prostředí.

Na úvod byly představeny komunitní zahrady, jejichž počet v posledních letech v Česku raketově roste. **Anička Černá** (KOKOZA) kromě toho prezentovala i možnosti pro snižování bioodpadu pomocí svozu bioodpadu, vermi-kompostování ale i zahradních a komunitních kompostérů. Potravinovou soběstačnost českých domácností přiblížila **Barbora Duží** (AV ČR). Z výzkumu provedeného v roce 2020 mezi 1 037 respondenty plyne, že až třetinu spotřeby zeleniny, ovoce, vajec nebo medu v domácnosti pokrývá vlastní produkce nebo dary. V případě brambor jsou dle výzkumu domácnosti samy schopny vyprodukovat téměř pětinu veškeré produkce v zemi.

Také **Jan Vávra** (UJEP a AV ČR) zasadil zahradničení do městského prostředí a na výsledcích šetření mezi členy komunitních zahrad s cílem dozvědět se, kolik množství produkce se vypěstuje na záhonku v komunitní zahradě, ukázal, že na malém prostoru zahrad vyroste relativně velké množství produkce. S průměrem 3,9 kg/m^2 tvoří tato místa součást mozaiky konceptu jedlých měst.

Komunitní zahrady jsou především o lidech – jejích členech nebo koordinátorech, kteří často za jejich vznikem a dále i rozvojem stojí. **Lenka Dubová** (IEEP, UJEP) přiblížila typického člena komunitní zahrady, ale i motivace členů a koordinátorů. Výzkum dále ukázal, že nejčastější motivací jsou radost ze zahrádkaření, předání znalostí a dovedností dětem a společenská interakce. **Marek Hekrle** navázal konceptem městem zřizovaných komunitních zahrad s rozšířenou produkční funkcí. Koncept inspirovaný ve Španělsku, Portugalsku nebo Francii nabízí možnost pěstování na městských pozemcích pro sociálně slabé (nízkopříjmové nebo nezaměstnané členy domácnosti) jako nefinanční formu podpory obyvatelům ohroženým krizí ze strany města. Zástupci českých měst se k němu staví spíše skepticky, zatímco obyvatelé vybraných měst projevili o takovou podporu zájem. Přednáškovou část zakončil **Jan Macháč**, který hovořil o identifikaci vhodných místo pro zakládání komunitních zahrad ve městech. Konkrétně nabídl příklad postupu vytipování vhodných pozemků v rámci Roudnice n. Labem a v Lovosicích.

Celý konferenční den byl zakončen panelovou diskuzí moderovanou **Janem Vávrou** s názvem „Současnost a budoucnost městského zahrádkaření“. Panelisté dané diskuse byli **Radka Pokorná** (KOKOZA), **Štěpán Říha** (Metrofarma), **Barbora Duží** a **Marie Tvrdá**, kteří vyzdvihli probíhající pozitivní trendy v rozvoji modrozelené infrastruktury ve městech a zvýšeného zájmu o pěstování a budování komunitních zahrad. *„Zahrádkaření může pomoci proti trudomyslnosti, udržuje v dobré fyzické kondici a má významnou sociální funkci,“* shrnula přínosy Barbora Duží a dodala, že by pro zvýšené potravinové soběstačnosti bylo vhodné, aby se s budováním komunitních zahrad počítalo i při nové výstavbě.

Obě témata konference jsou spojená s dvěma nově vydanými publikacemi. Pravidla komunikace jsou obsahem nové knihy **Obce mluví o vodě: Pravidla a postupy pro komunikaci vybraných opatření na hospodaření s dešťovou vodou mezi místní samosprávou a veřejností**. Významu, funkcím a potenciálu komunitních zahrad se věnuje publikace **Komunitní zahrady: Proč a kde zakládat nové zahrady ve městech?** *„Obě publikace se podrobně zaměřují na témata dané konference a zároveň obsahují mnoho příkladů z praxe. Obě jsme připravili tak, aby byly čtivé, přehledné a aby se k nim čtenáři opakovaně vraceli. Již nyní jsou dostupné v elektronické podobě. Těšíme se také, že se do konce roku dočkají tištěné podoby,“* uzavírá Jan Macháč.

Publikace „Obce mluví o vodě“ ke **stažení**. Publikace „Komunitní zahrady“ ke **stažení**.

https://www.ujep.cz/cs/45639/den-modrozelenych-mest-2023